

Yayına Hazırlayan:
HÜSEYİN CENGİZ

AİLEMİZİN YUSUF HOCA'SI

DESTEK YAYINLARI: 1083
EDEBİYAT: 334

HÜSEYİN CENGİZ / AİLEMİZİN YUSUF HOCA'SI

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumaloğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül
Editör: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştu
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Mart 2019
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-561-8

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkan.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari
www.destekmedyagrubu.com

Deniz Ofset – Nazlı Koçak
Sertifika No. 40200
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

Yayına Hazırlayan:
HÜSEYİN CENGİZ

AİLEMİZİN YUSUF HOCA'SI

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

DOSTLARINDAN GELEN ŞİİR,

DÜZYAZI VE AĞITLAR 27

Bakakalmak 29

Onun Eli Devrimcilerin Üzerinden Hiç Eksik Olmadı! 31

Gülen Gözleri Arıyorum 34

Sözünde duramadın BIRA WUSIV 36

Şuare 40

Waklam! Wakılım! 40

Şuare 48

Ağıt.....51

Tanrı Cinayeti 54

Ah Be Yusuf Ağabey 59

Dersimlilerin Sesi 61

Uğurlar Olsun Halk Adamı 64

Sen Yoksan, Bin Eksişiz, Duyuyor musun Beni Yusuf Hocam? 68

Yusuf Cengiz'in Geride Bıraktıkları 72

Yusuf Hoca	75
Başkanım, Yol Arkadaşım	78
Dara Tekê	80
Bir Yol Arkadaşı Yusuf Ağabey	85
Yusuf Cengiz'in Selamı Var! Söz Biter, Toprak Çekilir	90
Dersim'in Ağabeyi	96
Yusuf Cengiz Dersim'in Vicdanıydı	98

2. BÖLÜM

BASINDA ÇIKAN YAZILARI VE KONUŞMALARI	105
2002 Nevroz Konuşması	107
“Akan Kan Dursun” Toplantısı Haberi	112
“Hay Way Zaman” Belgeseli Gala Konuşması	123
Tunceli Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Cengiz'in 9. Türkiye Ticaret ve Sanayi Şûrası Tunceli'nin Sorunları ve Çözüm Önerileri Sunumu	127
Munzur Kültür ve Doğa Festivali Önerileri	130
1937-1938 Döneminin Yarattığı Ekonomik Yıkım	133
Aleviliğin Düntü, Bugünü ve Yarını Konulu Panelde	
Moderatör Açılış Notları	138
Yozlaşmaya Karşı Ortak Basın Açıklaması	142
Belediye Yönetimine Öneri ve Eleştirileri.....	146

Başbakan Davutoğlu'nun da Katıldığı İstişare Toplantısındaki Konuşması: Cengiz'den Çatışmalı Sürece İlişkin Açıklama	149
CHP Genel Başkanı ve CHP Heyetine Hitaben Yaptığı Konuşma	153
Dersim Ekonomisinin Gelişmesi İçin Sunulan Öneriler	158
15 Temmuz ile İlgili Ortak Basın Açıklaması	161
Marka Kent ve Tarımsal Üretimi	163
Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Cengiz Eleştirilere Cevap Verdi	168
TTSO Başkanı Cengiz, Teşvik Yasasıyla İlgili Konuştu	175
Tunceli Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı	178

*Hayat kısa
Kuşlar uçuyor...*

Cemal Süreya

Sizin hiç babanız öldü mü
Benim bir kere öldü kör oldum
Yıkadılar aldılar götürdüler
Babamdan ummazdım bunu kör oldum
Siz hiç hamama gittiniz mi
Ben gittim lambanın biri söndü
Gözümün biri söndü kör oldum
Tepede bir gökyüzü vardı yuvarlak
Şöylelemesine maviydi kör oldum
Taşlara gelince hamam taşlarına
Taşlar pırıl pırıldı ayna gibiydi
Taşlarda yüzümün yarısını gördüm
Bir şey gibiydi bir şey gibi kötü
Yüzümden ummazdım bunu kör oldum
Siz hiç sabunluyken ağladınız mı...

Cemal Süreya

“Hava da iyiden iyiye soğudu ya bir türlü de toparlanamadık eve dönmek için. Sen de iki gün daha bekleyemedin be oğul. Oğul mu dedim? Oğlum mu olacak? İnşallah. İki gün sonra evimize dönüp seni yatağında doğurmak isterdim ama sen dünden beri beni bu mağaraya hapsedtin. Sancıların en güzeli doğum sancısı derlerdi de inanmazdım, doğruymuş. Bir yandan acıyı en derininden hissettirirken bir yandan da var etmenin hazzını hatırlatarak insana güç veriyormuş. Seni görmek için sabırsızca kıvranıyordum, sen ise inatla bekliyorsun bu soğuk dağda doğmamak için. Korkma oğul korkma ben seni sarar sarmalarım. Isıtır korurum. Ne olur gel artık dayanamıyorum.”

Rüzgâr mağaranın ağzını bıçak gibi keserek Zel Dağı'nın zirvesine doğru tırmanırken, içerideki keskin çığlığın ardından bir bebek ağlayışı duyuldu. Odun ateşinde kaynatılan kazanlardaki son sıcak su içeri taşınalı henüz birkaç dakika olmuştu ki içerideki kadınlardan biri gülerek dışarı çıktı. Kadının gülen yüzünü görünce, sırtını ağaca yaslayıp ceketinin yakasını rüzgâra siper yaparak bilmem kaçınıcı sigarasını yakan Hüseyin, iki gün sonra ilk defa derin bir nefes çekti. On altısında kaçırdığı karısı içeride ilk çocuğunu doğurmak için dünden beri kıvranıyordu. Doğum sağ salim gerçekleşsin diye iki gündür dua eden Hüseyin, duaları kabul oldu diye Allah'a ve bütün evliyalara minnetle teşekkür etti. İçerideki kadınların hepsi çıkınca, Hüseyin koşarak mağaraya daldı. Yere serilen çulun üstünde yatan karısını alından ve bezlere

sarılmış bebeği yanağından öperek sımsıkı sarıldı. Henüz yirmili yaşların başında baba olmanın keyfine Zahide'nin oğlumuz oldu cümlesi eklenince keyfine keyif katıldı. Yetim ve yalnız büyüyen Hüseyin'in içine aile olmanın sevinci dolup taşıtı. "Adı Yusuf olsun Zayda. Askerde okumuştum Yusuf Peygamber..." Okuma yazmayı askerde öğrenen kocasının anlattığından çok etkilenen Zahide bu ismi oğluna çok yakıştırdı.

Onlar içeride konuşurken dışarıdakiler son hazırlıklarını yapıyorlardı. Köye dönmek için zaten geç kalınmıştı. Bir an önce yola çıkmalıydılar. Bebek de varken karanlık çökmeden köye varmaları en doğrusuydu. Katırlara öteberilerini ve kış için topladıkları odun ve yaprakları yüklediler. Katırlardan birini yeni doğum yapan Zahide ve bebeğe ayırdılar. Katırın semerinin üstünü boş bırakıp terkileri doldurduktan sonra harekete hazır halde mağaradakilerin çıkmasını beklediler. Bebek için bir sepet hazırlandı. İçine pamuklu bezler serip üstüne de battaniyeden kopardıkları bir parçayı koyup teslim ettiler. Mağarada bebeği sepete yerleştirdikten sonra kadınlardan biri bebeğin olduğu sepeli kucaklayıp dışarı çıktı. Hüseyin de karısını kolundan tutarak kaldırıp mağaranın ağzında bekleyen katıra binmesine yardımcı oldu. "Ya Xızır, Ya Kemere Düzgün" nidalarıyla Zahide katıra binince sepeli ona uzattılar. Battaniye ile Zahide'yi de sarmaladıktan sonra yola koyuldular. Zor ve ağırlı bir yolculuğun sonunda köyelerine sağ salim varmanın keyfi ve tek odalı evlerinin huzuruyla erkenden uyudular.

Birkaç yıl karın tokluğuna hayvanlarını güdüp, küçük tarlalarında çalışarak hayatlarını devam ettirirlerken ikinci çocukları oldu. Hüseyin, evin geçimini sağlamak için akrabalarından aldığı borç para ile anayol üstündeki Kutudere köyünde bir çay ocağı açtı. Çevredeki köylülerin odunlarını getirdikleri bu köyde ormancılar

da kalıyordu. Onların ihtiyaçlarını karşılamak için çay ocağını biraz genişletip ekmek ve et pişirmeye başlayan Hüseyin, sabah gün doğmadan köyünden çıkıp yaya olarak Kutudere'deki dkknina gidip hava kararmaya yakın da geri dönüyordu. İşlerin uzadığı ve havaların çok kötü olduğu dönemlerde ise dkkndaki sandalyeleri birleştirip orada uyuyordu. İki çocuğuyla evde Hüseyin'i bekleyen Zahide, kocasının gelmediği günlerde, içine bir korku düşüyor ve sabaha kadar uyuyamıyordu. Yatağında uyuttuğu çocuklarına sarılıp sabaha kadar dua etmekten başka bir Şey gelmiyordu elinden. Böyle bir hayatla cebelleştikten uzun bir süre sonra artık parası olan kocası çocuklarını ve karısını alıp Őehre yerleşmeye karar verdi. Sefalet günleri geride kalacaktı.

Yusuf artık ortaokul çağına gelmişti. İlkokulu bir saatlik yürüyüş mesafesindeki başka bir köyde kardeşi Zübeyde ile birlikte okumuşlardı. Her akşam elindeki deftere bir Őeyler karalayan oğlunun yanına gelen Zahide, "Oku oğul oku. Bizim size verecek bir Őeyimiz yoktur. Okuyun kendinizi kurtarın. Kız kardeşine de sahip ık, o da okusun benim gibi cahil kalmasın, ezilmesin ha!" Annesinin sözlerini kk yaştan itibaren önemseyen Yusuf, kendi ödevleri bitince Zübeyde'nin ödevlerine de yardım ederek annesini sevindiriyordu. Gündüzleri de okul dışındaki zamanını babasına yardım etmekle geçiriyordu. Sabah çok erken kalkıp sebze halinde bakkalın sebze alımını yapıp oradan okula gidiyordu. Hayatla ve insanlarla çok kk yaşta tanışması ileriki yaşlarda doğru iletişim kurması için büyük bir avantaj sağlayacaktı.

Zaman geçtikçe evdeki ocuk sayısı da hızla artmaya başladı. Doğumundan üç ay sonra ölen erkek çocuğuna koyulan Yaşar adı onu yaşatmaya yetmemişti. Doğumun ilk günlerinde başlayan hastalığından kurtulsun umuduyla verilen Yaşar ismi ve

konu komşunun duası Yaşar bebeği ancak üç ay hayatta tutmaya yetti. Bebek ölümle buluştuğunda Zahide dördüncü kez hamile kalmıştı. Toprağa verdiği çocuğunun yerine yeniden filizlenecek tohumunu düşünerek teselli olmaya çalışırken, “İnsanın acısını insan alır” sözü yine merhem görevi yapmayı üstleniyordu. Ortalama ikişer yıl arayla toplam sekiz çocuk doğurdu Zahide. Ama ilk göz ağrısı Yusuf nedense daha çok heyecanlandırıyordu onu. Geceleri dua ederken önce onun adıyla başlıyor, çocuklarının başına bir şey gelmesin diye Xızır'dan sonra, çocukları içinden en çok ondan medet umuyordu.

Yetmişli yıllara gelindiğinde Yusuf “Başka bir dünya mümkün” diyenlerden etkilenerek “yeni bir Yol”da devrimcilerle birlikte tam bağımsız Türkiye taleplerini dillendirmeye başladı. CHP geleneğindeki babasına göre hayata daha soldaki bir pencereden bakıyordu. İlk kamulaştırmayı da kendi dükkânlarından yapmış ve sağlam azar işitmişti. Kendi derdinden önce halkın ve ülkenin derdi öncelikleri arasına girdiğinde henüz öğretmen okuluna yeni başlamış bir talebeydi. Bir yandan enstrüman öğrenerek müzik ve sanatı öğrenmeye çalışırken bir taraftan da kendisini siyasi olarak geliştirmeye karar vermişti. Tabii ki ikincisini babasından gizli yapıyordu. Öğretmen okulu dünyayı yorumlama gücünü artırmıştı. Artık daha fazla sorguluyor ve daha merak ediyordu.

Yatılı kaldığı okuldan hafta sonları şehir merkezindeki evlerine gidiyordu. Bazen de akşam yorganın altına koyduğu yastıklar ve arkadaşlarının yardımıyla hayattan kaçır gibi pansiyondan kaçıyor. Çok sevdiği Munzur Nehri'nin kıyısına inip saatlerce hayal kuruyordu. Bu dünya neden bu kadar adaletsiz? Suda yüzen balıklar ve akan su özgür de, insanlar neden istedikleri hayatı yaşayamıyorlar? Fakirlik bir yazgı değil ve acilen çözülmesi gereken bir

sorun değil mi? Benim ailemin parası var diye ben istediğimi yiyip içerken yatılı kalan arkadaşlarım neden bir haftayı tek ekmek ve bir kalıp peynirle geçirmek zorundalar? Bu gibi onlarca soruya kendince cevaplar arayıp çözümler bulmaya çalışıyordu. Çözümsüz kalıp da kafası iyice karışınca, çözümsüz kalan soruları Munzur'a emanet edip evine gidiyordu.

İlk kaçtığında onu gece yarısı karşısında gören annesi “Nero okuldan kaçtın çevesaiye?” diye sorunca içeriden gelen et kokusunu fark eden Yusuf, “Etin kokusu Gazikê kadar gelmişti, iki parça da ben yiyeyim” diye cevap verdi. Annesinin şaşkınlığını fırsat bilerek de arka taraftaki mutfağa, hızlı adımlarla varmıştı bile. Çocuklarının yegâne kurtuluşunun okumaktan geçtiğine yürekten inanan Zahide'nin yüreğini sızlatmamak için, “Yarın sabah erkenden gidiyorum daye merak etme” diyerek anasını rahatlattı.

Okuldaki arkadaşları ve çarşıdaki esnafın gözdesi olmakta gecikmeyen Yusuf, gözü peklığı, akli ve adalet duygusuyla insanların gönlünde taht kurmaya başlamıştı. Bu dönemde hem siyaseten kendisini geliştirip hem de ekonomik ve sosyal anlamda toplumla bütünleşmenin ilk adımlarını atmaya başlamıştı.

Nihayet öğretmen olunca da ilk görev yeri Muş'un Varto ilçesi oldu. Dersim'den çıkacağı için üzülse de tayin yerinin Varto olmasına sevinmişti. Vartolular hem Dersim'deki dilin aynısını konuşuyorlar, hem de Alevi inancına mensuplardı. Büyük çoğunluğu zaten Dersim göçmenlerinden oluşan küçük bir kasabaydı gideceği yer.

Kasabaya vardığında gördüğü insan profili Dersim'de gördüklerine çok benziyordu. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne uğrayıp evraklarını tasdik ettirdikten sonra görev yeri Buzlugöze köyüne gitmek için ilçedeki son hazırlıklarını yapmaya başladı. Çay, şeker,

yiyecek birkaç öteberi ve çocuklara vermek için bir kutu gofret ile şeker aldı. Köy okulunun içerisinde tek odalı lojman olduğunu söylemişlerdi. Gidip okulu gördükten sonra ilçeye dönerek eksiklikleri tamamlamaya karar verip yola koyuldu. Köy Varto'ya çok uzak değildi. Dağların ortasında şirin bir köydü. Coğrafyası da ilginç bir şekilde Kortasur'a benziyordu. Burada yabancılık çekmeyeceğini ilk andan itibaren hissetti. Çukurdaki küçük bir düzlüğe kurulan köyün çevresinde birkaç tane tepelik alan vardı. Toprağının rengi kırmızı, ağaçlık bölge sık meşe ağaçları ile örtülüydü. Doğduğu köye olan benzerliği içini ısıtmaya yetmişti ki bir de onu posbıyıklı iki amca karşılayınca köydeki akrabalarının içine düşmüş gibi oldu.

“Hoş gelmişsin hocam.”

“Xer mendim.” (Hoş buldum.)

“Bra tu zone ma kesey kena.” (Kardeş sen bizim dili konuşuyorsun.)

Telaffuzun da aynı olduğu Zazacayı konuşarak birbirlerini tanıyıp derin bir sohbe daldılar. Amcalar da Dersim'den uzun yıllar önce buraya sürgün edilmişler. 38 kıyımından kaçtıklarında henüz çocuklarmış, neler olduğunu anlamadan kendilerini bu köyde bulmuşlar. Günlerce aç yürüdüklerini hatırlıyorlar sadece. Açlık galiba en zor unutulmuş duygu diye içinden geçirdi Yusuf, insanlığı aç bırakanlara bir daha öfkelenerek.

Köye alışmıştı alışmasına da geride bir sevda bırakarak gelmişti. Yeni nişanlandığı Fidan'ı görememek, konuşamamak canını sıkıyordu. Sıkıldıkça da yanında getirdiği kasetçalardan Selma İstanbullu'nun sesinden “İkimiz Bir Fidanın Güller Açan Dalıyız” parçasıyla teselli bulmaya çalışıyordu. Resmi tatille birleştirilen bir hafta sonu memleketine gitti. Giderken de İlçe Milli Eğitim'den

iki gün izin aldı. Tatil biter bitmez Fidan ile nikâh kıydılar. Eğitim öğretim sezonunun sonunda eş durumundan Tunceli'nin Pülümür ilçesine tayini çıktı. Fidan'la birleşme vakti nihayet gelmişti. Aynı yaz düğün yaparak evlendiler. İçkilerin su olup aktığı gecede birkaç yakın akraba hastanelik olsa da güzel bir düğündü. Misafirler ve akrabalar keyifle eğlenmişlerdi. Ama bu keyif çok da uzun sürmeyecekti.

Ülkede olduğu gibi şehirde de kaos ve şiddet hızla yükseliyordu. İnsanlar farklı örgütlere ve kamplara ayrılmış birbirlerine şiddet uygulamaya başlamıştı. Kentin “Palavra Meydanı'nda” her parti veya örgüt diğer partiyi ajanlık, oportünistlik, anti devrimcilik gibi kavramlarla suçlayıp kendi ideolojilerini mutlak doğru sayarak birbirleri üzerinde tahakküm kurmaya çalışıyorlardı. Aynı evden iki kardeş veya kuzen bir anda birbirlerinin düşmanı oldular. Asılsız şikâyetler, taşlı sopalı kavgalar derken olaylar silahlı çatışmaya dönmeye başladı. Öğretmen örgütlenmesi olan TÖB-DER çatısı altında siyaset yürüten Yusuf da bu kaotik ortamdan nasibini aldı. 12 Eylül darbesi ile birlikte çok sevdiği Dersim'den Konya'ya sürgün edildi.

Varto'dakine hiç benzemeyen bir köye tayini çıkmıştı. Babasının aldığı kırmızı Murat 124 arabası ile iki çocuğu ve eşiyile bir güne yakın süren yolculukla Konya'ya vardıklarında sudan çıkmış dört balık gibiydiler. Öğretmen okulundan bir arkadaşı onlar varmadan evlerini tutmuştu. Kendilerinden yaklaşık beş saat önce yola çıkan kamyon da gelince hızla evi taşıdılar. Küçük ve eski evleri yeni boyanıp temizlenmiş de olsa duvarlardaki rutubet izleri öbek öbek belli oluyordu. duvarları inceleyen karısına bakarak, “Takma Fidan, biraz oturalım, çevreye alışınca daha düzgün bir yere geçeriz” diyerek rutubet dolu yalnızlıklarına yerleştiler.